

quamdam consequentiam, & per modum accessionis transit jus reale, non tamen jus personale patronatus. *c. 7. h. t. l. 8. tit. 15. p. 1. Suar. lib. 4. de Simon. cap. 28. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 16.* Sed illud Castrum, vel Vila ratione annexi patronatus nequit pluris vendi, quam si non haberet annexum patronatum: nec obest, quod venditor dicat: *Vendo tibi Castrum cum jure patronatus, vel Castrum, & jus patronatus*, si nullum pretium pro patronatu recipiatur: nam magis substantiam rerum, quam verborum scrupulosam formam inspicimus. Deinde, etiam patronatus transferri valet ex Pontificis privilegio ob supremam potestatem, quam hic in beneficia obtinet. *c. 2. de Præbend. in 6. Trid. sess. 25. de Ref. cap. 9.* Etiam præscriptione acquiritur patronatus: & quidem si Laicis præscribat, possessio requiritur immemorialis. *Trid. sess. 25. de Ref. cap. 9.* si tamen Ecclesiasticus præscribat patronatum in Ecclesia antea libera, si titulo quidem caret, indiget possessione immemoriali: si titulo muniatur, quadragenaria requiritur præscriptio: quod si Ecclesia jam erat patronata, & Ecclesiasticus adversus Ecclesiasticum præscribat, itidem quadragenaria præscriptio requiritur: adversus Laicum tamen, si præsens sit, sufficit decem annorum præscriptio, titulo munita. Si absens sit, viginti annorum præscriptio necessaria est: quod si Ecclesiasticus præscribit titulo careat, triginta indiget annis. Sic *Barbos. de Potest. Episc. alleg. 70. & alii.*

342 Cum beneficia Ecclesiastica in dubio collativa præsumantur, patronus ad aliquod beneficium præsentare intendens, probare debet, beneficium patronatum esse: & sanè Magnates, & Universitates, in quibus hujusmodi juris usurpatio facile præsumitur, si velint jus patronatus probare, & non per scripturam autenticam, sed tempore immemoriali allegato: non aliter eorum probatio admittitur, quando alius intendit tale beneficium esse liberum, (secus si alter, etiam patronatum intendat) quam si præter reliqua ad temporis immemorialis probationem necessaria, præsentationes etiam continuatæ non minori saltem, quam quinquaginta annorum spatio, qua omnes effectum sortita sint, autenticæ scripturis probentur. *Trid. sess. 25. de Ref. cap. 9.* Particulares tamen possunt patronatum probare instrumentis authenticis, præscriptione quadragenaria cum titulo, vel immemoriali sine titulo. *c. 1. de Præscript. in 6.* vel per famam cum aliis admi-

nuculis, vel ex presentationibus continuatis, saltem tribus: vel si Episcopus fateatur, alicui patronatum competere. Etiam probatur ex monumentis antiquis: v. g. si insignia familiæ alicui Ecclesiæ, vel Capelle sint affixa: vel etiam ex loco honoratiori patronis concedi solito: & aliis hujusmodi. Judex tamen, attentis circumstantiis, arbitrabitur quantum vim hæc probationes habeant ad probandum. *Lambert. de Jur. Patron. lib. 3. q. 5. art. 4. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 91. Barbos. de Potest. Episc. alleg. 72. ex n. 50.* Si authenticæ scripturæ sint deperditæ, potest fieri probatio per testes, etiam respectu præsentationum à Magnatibus factarum *arg. c. 12. de Privileg. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 113.* Si questio juris circa patronatum moveatur, cum hoc jus sit spirituale, vel spiritualibus annexum, solum de eo Ecclesiasticus Judex cognoscit. *c. 3. de Judic.* Si questio sit meri facti, posse etiam Sæcularem Judicem cognoscere, tenent plures, ut pluris repetitum est, & praxi celebriorum Curiarum Europæ comprobatum invenitur.

343 Pontifex absdubio potest cuicumque patronatui derogare: cum enim hoc jus ex ejus procedat concessione, contra ejusdem nequit consistere voluntatem. Ut tamen licite derogetur, causa justa respiciens Ecclesiæ utilitatem est necessaria. Et licet in clausula generali, qua Pontifex sibi omnia beneficia reservat, derogatum censeatur patronatui Ecclesiastico, non tamen Laico, vel mixto: nisi de his expressa fiat mentio, nisi fortè jus patronatus, quod nunc est Laicum, ex privilegio, vel consuetudine, fuisset Ecclesiasticum in sua origine: quia magis requiritur ad derogationem privilegii onerosi, ut est concessio patronatus Laicalis, quam ad derogationem privilegii gratiosi, quale est concessio patronatus Ecclesiastici. Si Principi competat patronatus, in derogatione requiritur ejus mentio specialis, nec nomine generali patronatus Laicalis comprehenditur: siquidem jus Principum, cum de Ecclesia benemerita sint, fortius absdubio est. *Gonz. ad Reg. 8. Cancel. Gloss. 18. Covarr. Pract. qq. c. 36. & alii.* Legatus à latere potest beneficia patronatus Ecclesiastici sibi reservare, derogando patronatui Ecclesiastico: secus beneficia patronatus Laicalis, vel mixti. Siquidem ipsi nequit derogare. *c. 28. h. t.* nisi forte patronatus Laicalis non ex fundatione dotatione, vel constructione, sed tantum ex privilegio sit. *Barbos. in c. 28. h. t. n. 3.*

Sanct.

Sanct. in Decal. lib. 7. cap. 29. ex num. 169. Sed jam omnes reservationes cuicumque beneficii prohibita sunt. *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 19.* Episcopus nequit jure patronatus derogare: sed omnino tenetur institutio presentatum à patrono: alias institutio erit irrita, *cap. 32. 16. q. 7. cap. 8. cap. 14. h. t.* Nec potest beneficium, vel Ecclesiam patronatam non patronatæ unire sine patroni consensu, quia tunc amitteret patronus jus præsentandi, *cap. 20. h. t.* nec item potest qualitates, seu condiciones in fundatione beneficii appositas, etiam de consensu successoris patroni mutare. *Cl. 2. de Religios. domib. potest tamen per Episkiam voluntatem successoris fundatoris interpretari, ut contra Garciam tenent Layman, & alii.* Patronatus amittitur variis modis: scilicet, si patronus fiat Hæreticus, apostata, schismaticus, vel fautor Hæreticorum. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 13. num. 260.* vel si committat crimen læsæ Majestatis, vel aliud ob quod bona patronata confiscentur, vel si vendat simoniacæ patronatum, *cap. 6. h. t. Trid. sess. 25. de Ref. cap. 19.* vel si illicitè fructus beneficii percipiat, vel si temerè ejus bona usurpet: vel si per se, vel per alium occidat Rectorem Ecclesiæ patronatæ, *cap. 12. de Pœnis*, quod habet locum, saltem post sententiam declaratoriam. *Barbos. in cap. 12. de Pœnis, n. 3.* Etiam sine patroni delicto patronatus amittitur: si scilicet Papa supprimat patronatum, vel si patronus expressè, vel tacitè cedat juri præsentandi in favorem Ecclesiæ, ita ut hæc libera remaneat à tali jure, *capit. un. h. t. in 6.* vel si Ecclesia patronata uniat de consensu patroni, & sine hujus juris reservatione, Ecclesiæ non patronatæ, *cap. 8. de Constit. vel si patronus non utatur longo tempore jure præsentandi, ita ut saltem bis sit institutus Rector sine patroni præsentatione: vel si Ecclesia totalitè destruat, vel ejus dos pereat, vel si extinguatur familia, pro qua fuit patronatus constitutus. Denique scire oportet: quod nostræ Potentissimi Hispaniæ Reges habent patronatum omnium Cathedralium Hispaniæ, & aliorum Regnorum ipsi adjacentium in Eufopa, & Africa: ac proinde præsentant R. Pontifici omnes Archiepiscopos, & Episcopos ad prædictas Ecclesias eligendos, vel confirmandos. Etiam habent patronatum, & præsentant ad Abbatias, & Prælaturas Consistoriales. Præterea in Regno Granatensi habent patronatum omnium omnino beneficiorum omnium Ecclesiarum. *Bobad. Polit. lib. 2. cap. 18. num. 221.* In Indiis habent patro-*

Tom. 1.

natum omnium Cathedralium, & aliarum quarumcumque Ecclesiarum novi Orbis, & Philippinarum. Et hic patronatus est undequaque latissimus: & profundissimus: siquidem nostri Reges non solum præsentant Archiepiscopos, Episcopos, Dignitates, Canonicos, Parochos, Beneficiatos, & Capellanos, sed etiam cognoscunt de pluribus causis, quæ ad patronatum reducuntur. Et sine nostrorum Regum licentia nulla Ecclesia erigi potest habentque consequenter generalem protectionem omnium Ecclesiarum novi Orbis. Qui plura de hoc velit, videat. *Tit. 6. lib. 1. Rec. Cast. & ibid. Azeved. tit. 6. lib. 1. Rec. Ind. Solorz. Villaroel. Bobadill. Ceval. Salsgad. & præcipuè D. Petrum Frasso, qui duos integros tomos habet de Regio Patronatu Indiarum.*

TIT. XXXIX.

De Censibus, Exactionibus, & Procuracionibus.

344 **A**GIT præsens Rubrica, & Nos ejus ordinem sequendo agemus, de Censibus Exactionibus, & Procuracionibus. Censibus igitur à verbo *censio* dictus, significat *estimationem patrimonii*, & *matriculam universorum civium*, qui tam Romæ, quam in Provinciis debebant. Hispani: *Padron*, ó *encabezamiento*. Aliquando etiam census significat id, quod præstatur quotannis in certa summa, & quantitate, & sic comprehendit tributum. *L. 3. ff. de Censibus* sic apud Joannem legimus, *tributum dare Cesari*, quod apud Matthæum dicitur: *Censum dari Cesari*. Aliquando, etiam ipsum patrimonium, & opes significat juxta illud: *Dat census honores, census amicitias, pauper ubique jacet*. Aliquando sumitur pro pensione, quæ pro contractu: qui census dicitur, solvitur. Etiam significat pensionem, seu canonem, quem præstat emphyteuta Domino directo in domini recognitionem. Etiam significat contractum, quo res alicui pleno jure conceditur, ita ut solum reservetur concedendi talem censum, aliqua pensio annua persolvenda ipsi in recognitionem domini, translato tamen in accipientem directo, & utilis dominio. Et in hoc sensu loquuntur *Text. in cap. 1. de in Integr. rest. cap. 6. de Religios. domib. & dicitur census reservationis,*

lib. 2

de

de cuius justificatione nullus movet scrupulum. Demum sumitur, & quidem frequentissime pro contractu, quo quis emit jus percipiendi ab alio pensionem aliquam ad certum terminum solvendam, & illum censum consignatum nuncupamus. Hispani: *Juros, y Censos*. Qui vendunt jus percipiendi, venditores, & censuarii appellantur, qui verò tale jus emunt emptores, & censualistæ dicuntur. Talis igitur contractus non continet mutuum, nec usuræ iniquitate coinquinatur; continet namque præcisè emptionem, & venditionem: nam emitur, non quidem pensio, sed jus pensionem percipiendi, quod cum longe minus pensionem valeat, minoris emitur, quamvis pretium post aliquos annos longè superet pretium rei, in qua census fundatur. Postque talis census constituitur super aliqua re utili, & fructifera, ex cuius utilitate pensio extrahitur; v. g. super fundo, vel domo. Et census taliter illi rei inhæret, ut cum ea ad quemcumque ejus possessorem transeat: seu quod idem est: res censui subjecta cum tali onere ad quemcumque possessorem transit. Potest itidem census constitui super persona, quæ quidem sua opera, & industria utilis sit, & fructum aliquem afferat, undè pensio extrahi valeat. Et quidem aliquando census est vitalitius, ita ut tantum duret, dum vivit emptor. Et cum mortis tempus adèd incertum sit, hic contractus licitus est, & ad sortem potest reduci, cum ex parte utriusque contrahentis æquale immincat periculum. Aliquando census perpetuus est, quando scilicet, nullum tempus in ejus constitutione determinatur, ad ejus extinctionem. Insuper census est irredimibilis, & redimibilis. Irredimibilis erit, quando nequit venditor illum pro suo arbitrio, & libitu redimere, Redimibilis è contra erit, quando venditor illum redimere valet, reddendo scilicet emptori eandem summam, quam in ejus acceperat constitutione, tamquam ipsius pretium. Utrumque redimibilis est, quando tam venditor, quam emptor illum potest redimere. Et valet proculdubio addi pactum, quod census non redimatur per partes, sed totus simul, & non aliter; item, quod non possit redimi, nisi in eadem præcisè moneta, quæ data est, sive valor crescat, sive decrescat, dummodo æquale utrumque periculum adsit. Item potest addi pactum commissorium, scilicet, quod res in censum data, cadat in commissum, seu fiat ejus, qui censum emit, si pensio intra certos annos non solvatur. Si res in

censum data in totum, vel ex parte pereat, vel in perpetuum reddatur infructuosa, non debetur pensio, vel prorata deteriorationis minuenda est, cum corructe re, debeat jus illi inhærens etiam corructe. Si verò uno, vel altero anno res non ferat fructum, adhuc pensio debetur, potest etiam censui pactum assicurationis adjici, ut si res censui subjecta pereat, id fiat venditoris damno, sitque obligatus, vel censum constituere super aliis bonis, vel eodem pretio, restituta sorte redimere; hoc tamen pactum debet compensari venditori augendo pretium census, vel quod idem est, designando minorem pro censu pensionem. Etiam potest adjici pactum rescisorium, ut scilicet, venditor teneatur emptori, resciso contractu, totum pretium restituere, si intra certos annos non solvat pensionem. Omnium horum ratio est, quia contractus ex partium conventionione, quæ contra jus non sit, Legem accipiunt. Interim tamen notandum est, quod census redimibilis ex parte emptoris in foro externo usurarius censetur, ac proinde prohibitus est, à Martino V. & Calixto III. Ut igitur contractus census justus sit, debet in eo servari pretium à consuetudine, vel Lege statutum. In nostra Hispania pro pretio justo census designando sit decernit, *Lex 12. tit. 15. lib. 5. Rec. Cast. No se pueda imponer, ni constituir, ni fundar de nuevo juros, ni censos al quitar á menos precio de veinte mil maravedís el millar; y los de por una vida, á razon de diez mil maravedís el millar; y los de por dos vidas, á doce mil maravedís el millar, y que los tratos de juros, y censos, que en otra manera se hicieren, sean en sí ningunos*. Et quamquam variæ Constitutiones à Summis Pontificibus, & præcipuè à S. Pio V. sint editæ, in quibus conditiones variæ assignantur ad census constitutionem, in nostra tamen Hispania sufficit, quod census habeat quiddam de Jure Naturali ad ejus justificationem est necessarium, videlicet: 1. quod constituatur in re frugifera: 2. quod res subjecta censui non alienetur, ita, ut fiat præjudicium Censualistæ, vel emptori: 3. quod pereunte re, census perire censeatur: 4. quod regularitèr non possint peti solutio anticipata: 5. & præcipuè, quod census justo pretio constituatur: quod probatur, *L. 10. tit. 15. lib. 5. Rec. Cast. Ibi: Declaramos, que el proprio motu sobre que los censos se impongan y sitien con dineros de presente, no está recibido en estos Reynos, antes se ha suplicado de él por el Fiscal del Con-*

sejo, donde se ha hecho justicia en los casos que se han ofrecido, y se hará adelante; y con su Santidad la instancia, que pareciere necesaria. Ita com. DD. qui plura velint adæat Felicianum, Solis, Avendaño, & alios, qui velis expansis de censibus egerunt. Interim tamen nos à non impertinenti diverticulo redeamus ad viam.

345 In præsentii equidem census est *onus reale, vel pensio annua, quæ ex proventibus Ecclesiæ, Monasterii, vel Beneficii Ecclesiastici solvitur Prælati, vel Superioribus in subjectionis recognitionem, vel ex alia justa causa, cap. 8. de Privileg. cap. 6. de Religios. domib. L. 8. tit. 22. p. 1.* Et quidem si census fuit solutus tempore immemorabili tamquam debitus, & non præcisè tamquam voluntaria præstatio cum protestatione, non est necesse illum titulum, vel causam legitimam allegare ad censum petendum, præter ipsam temporis diuturnitatem. *Arg. L. 3. §. 4. ff. de Aqua quotid. l. 12. tit. 22. p. 1.* Si non tanto tempore sit solutus, ad eum petendum causa præstationis alleganda, & insuper probanda est. *Arg. cap. 5. h. t. L. 12. tit. 22. p. 1.* possessor tamen etiamsi ignoret titulum census, si probet sibi longo tempore census esse solutum, est manutenendus in sua possessione. *L. 12. tit. 22. p. 1.* Etsi ea spoliatur, est ante omnia restituendus. *Arg. cap. fin. de Ordin. cognit. Et quidem non solum, quando census est realis, sed etiam quando obligatio eum præstandi est personalis. Arg. cap. 24. de Elect. Gonz. in cap. 5. h. tit. cum aliis.* Si tamen census ex liberalitate, non verò ex obligatione præstabatur, etiamsi longo tempore fuisset præstitus, non potest, qui illum præstabat cogi illum in posterum solvere. Nam sicut liberè concedebatur, liberè negari valet, cum ea quæ sunt meræ liberalitatis, & facultatis nunquam præscribantur. *L. 12. tit. 22. p. 1.* Et sanè cum census solvit possit, vel in signum fundationis, si reservatus fuisset à patrono vel in signum exemptionis, quam Episcopus concessit Ecclesiæ respectu aliorum servitorum. *L. 8. tit. 22. p. 1.* Hinc solum ex ejus præstatione probabitur subjectio Ecclesiæ solventis census, si in solutione exprimitur, eam vi subjectionis fieri, vel si ex circumstantiis hoc appareat: & cum hac limitatione intelligendus est *Text. in cap. 2. h. tit. Deinde census solvendus est in specie monetæ, de qua convenitur, etiamsi ejus valor tempore solutionis auctus, vel diminutus sit. Arg. L. 99. ff. de Solution. Nam contractus ex conventionione*

partium Legem accipiunt. *L. 23. ff. de Regul. jur. cap. 85. eod. in 6. Gonz. in cap. 26. h. tit. num. 5. Molin. & alii.* Si tamen bona fide præscriptum sit in alia moneta solvere, vel si major quantitas census in moneta conventa sit soluta, & unus, vel alter nummus ejusdem rationis deest, vel si ea species monetæ difficilè possit haberi, & alterius præstatio nullum incommodum inferi creditori, vel si jam sit autoritate publica reprobata illa moneta; vel si fortè jam omnino perit; in his enim casibus potest census in alia moneta ejusdem æstimationis solvi. Quando absque certæ speciei, & numeri designatione est in pactum deducta certa quantitas pecuniæ; v. g. centum aurei, quorum singuli valent quatuor argenteos, si postea valor extrinsecus mutetur, quia singuli aurei tres, vel quinque argenteos valeant commodo, vel damno debitoris id contingit, cui quidem augmentum, vel detrimentum monetæ accrescit, vel decrescit. *Soto, de Just. & jur. lib. 6. q. 1. art. 2. & q. 12. art. 1. Molin. de Just. & jur. tr. 2. D. 312. & alii contra Covar. Azor. de Inst. tit. p. 3. lib. 10. cap. 7. q. 2. & alios,* qui tenent augmentum, vel decrementum esse debitoris. Quando absque designatione certæ speciei, nec numeri, certa quantitas; v. g. centum aurei debentur, si ejus valor intrinsecus mutetur in melius, vel deterius ob puritatem, vel impuritatem metalli, solutio facienda est in moneta corrente, & secundum ejus presentem valorem: & id præcipiunt Principes, quando ob justas causas valorem monetæ mutant: ac proinde huic bono publico cedere debet damnum hujus, vel alterius privati: nec enim pecunia tam ex materia, quam ex valore, publica autoritate imposito, æstimatur. *L. 1. ff. de Contrah. empt. Gonz. in cap. 26. h. tit. n. 6. Menoch. & alii contra Layman, lib. 3. tr. 3. p. 1. cap. 5. num. 19. Covarr. & alios.* Sed cum ex mutatione valoris monetæ gravissima sequantur incommoda: siquidem talis mutatio magnopere perturbat commercia, aliisque fœneratorum fraudibus occasionem præbet, est consequenter necessaria causa gravis, & urgens Reipublicæ bonum respiciens, ut talis mutatio fiat: & potius debet fieri mutatio in valore extrinsecò, quam in intrinsecò monetæ, & solum à Principe, vel Republica non recognoscente Superiorem fieri valet. *L. 1. l. 2. C. de Fals. monet. Covar. de Collat. vet. num. cap. 7. num. 6. & alii com.* Qui aliquam summam in moneta aurea, vel argentea

recepti, potest utique in alia moneta; v. g. aerea ejusdem tamen valoris solve- re. Nam in moneta non tam materia, quam pretium attenditur. L. 1. §. 1. ff. de *Auro, & Argent.* nisi aliter sit pacto conventum, cui profecto standum est. L. 23. ff. de *Reg. jur. Gutierr. lib. 2. Pract. qq. 179. num. 1. Gonz. in cap. 26. h. tit. num. 5. & alii.* Qui ex voto, vel legato debet aliquam, non tamen determinatam mensuram; v. g. tritici, si ex circumstantiis, vel loci consuetudine, non colligatur de qua mensura debitor locutus fuit, satisfaci, minimam solvendo, cap. 18. h. tit. l. 50. §. fin. ff. de *legat. 1.* quia in obscuris minimum est sequendum, cap. 30. de *Reg. jur. in 6. l. 9. ff. eod.* & sic pro mensura, in qua votum Divo Jacobo Hispania Patrono solvendum erat, decisum est in cap. 18. h. tit. ubi late historiam, & causam voti refert ea eruditione, qua assolet Doctor D. *Emman. Gonzalez Tellez*, nostri Conchensis Collegii non periturum decus.

346 Censuræ Ecclesiis, vel beneficiis Ecclesiasticis imponere possunt: 1. Patroni de consensu Episcopi, in limine namque fundationis ipsi sibi censum reservare possunt, cap. 23. de *Jure Patronat. cap. 24. de Election.* post constitutionem tamen beneficii nequit novus census imponi, nec antiquus augeri, cap. 7. cap. 15. h. t. etiam juramento, vel fidejussione accedente, cum accessorium sequatur principale: 2. Episcopus censum imponere potest, quando aliquam Ecclesiam à sua eximit jurisdictione, cap. 21. h. t. cap. 6. de *Religios. domib. l. 9. tit. 22. p. 1.* quando tamen eam eripit à Laicorum manibus, nequit censum imponere, cap. 9. h. t. in fundatione, vel dotatione Ecclesie potest Episcopus pensionem reservare patrono, cap. 23. de *Jur. Patronat.* vel alteri, cap. 16. h. t. imò & sibi, cap. 7. h. t. vel etiam quando Ecclesiam dedicat, cap. 30. 18. q. 2. vel quando de suorum Capitularium consensu piis locis Ecclesiam concedit, cap. 9. de *vis. qua fiunt à Pralat.* nequit tamen beneficiis, vel Ecclesiis, postquam jam constituta sunt, novus census imponi, nec antiquus augeri, nisi talis pensio aliis, non sibi sit obventura, & quidem de consensu Capituli, & justa causa, v. g. pro necessitate Cathedralis, vel Seminarii, cap. 3. cap. 7. cap. 13. h. tit. l. 11. tit. 22. p. 1. 3. Prælati, qui jure pleno habent Ecclesiam sibi subjectam, ipsi censum imponere possunt, cap. 23. de *Jure Patronat. l. 9. tit. 22. p. 1.* Alii Ecclesiarum Rectores, licet possint se personaliter obligare ad census solu-

tionem, non tamen possunt Ecclesias censuales facere, præcipue post suum decessum, cap. 5. de *Transaction. l. 9. tit. 22. p. 1.* Qui tamen Ecclesiam pro collusionem judicalem, vel extrajudicalem facit censualem, ea privatur, cap. 11. h. t. ut tamen possint beneficiati super rebus sui beneficii censum perpetuum constituere, cum sit species alienationis, ultra justam causam requiritur consensus Episcopi, cap. 8. h. tit. idem dicendum est de pensione augenda, cap. 7. eod. nec pensio Ecclesie augetur, etiamsi ejus facultates augeantur: 4. & præcipue, Pontifex in signum exemptionis alicujus Ecclesie ab aliis Superioribus, & immediatæ subjectionis Sedi Apostolicæ, vel etiam in signum protectionis specialis, censum tali Ecclesie imponere potest, cap. 8. de *Privileg. l. 8. tit. 22. p. 1.* quin, & potest concedere Principibus Sæcularibus facultatem recipiendi aliquam exactionem ab Ecclesiis. Sic nostri Potentissimi Reges ab Ecclesiis suscipiunt exactiones, quas dicimus *subsidio, y excusado.*

347 *Exactio*, de qua in secunda Rubricæ parte, est contributio, vel collecta pecuniaria, quæ alicui solvitur. Tales sunt in Jure nostro portio Canonica Episcopalis, & Parochialis, & quarta decimarum, de quibus jam dictum est: nunc ergo de aliis agendum restat. Ecclesie etenim, & Capellæ Sæculares tenentur Episcopo prestare singulis annis duos solidos: cap. 16. de *Offic. Ordinar.* vel plus, vel minus prout consuetudine sit taxatum: quod quidem præstatur in subjectionis signum, & Cathedralæ honorem, & hinc dicitur *Cathedraticum*, & quia in Synodis solebat præstari, etiam *Synodaticum* appellatur. Et licet non possit absolute tolli prescriptione hoc jus, manente subjectione, sicut nec tributum potest præscribi. L. 6. C. de *Præscript. tringint.* nec item præscribi valet procuratio, quæ à visitato solvitur visitanti, cap. 11. cap. 16. de *Præscript.* potest tamen hujusmodi jus diminui; arg. cap. 20. h. t. Hoc tamen Cathedraliticum non tenentur solvere Monasteria, nec Ecclesie Regulares, quia hoc pertinet ad Legem Diocesanam Episcopi à qua Regulares exempti sunt. Alia est *exactio*, & quidem extraordinaria, quæ dicitur *subsidium charitativum*, & solvitur in ea quantitate, quam in qualibet Provincia taxavit legitima consuetudo, vel Prælati, juxta circumstantias necessitatis præsentis, & quantitatis reddituum beneficiorum: appellatur quidem *subsidium charitativum*; quia subditi, ex charitate præstare illud Superioribus

bus debent; & hi similiter potius illud charitate, quam per vim extorquere debent. C. 6. §. 1. b. t. l. 3. tit. 22. p. 1. possunt tamen, necessitate urgente, subditos etiam invitos ad illud præstandum compellere. *Barbos. de potest. Episcop. alleg. 87. n. 5.* nec aliter potest peti, quam si justa, & manifesta causa adsit; v. g. pro Ecclesie fabrica, vel pro bonis Ecclesie recuperandis, & non tantum semel exigi valet, sed quoties justa causa urgeat; arg. c. 6. h. t. *Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 87. ex n. 26.* Summus equidem Pontifex ob ejus Supremam potestatem, potest hoc subsidium ab omnibus Clericis, & Ecclesiis exigere. Item possunt à suis subditis hoc subsidium petere Episcopi, saltem confirmati, licet non sint consecrati, cum hæc exactio non ad Ordinem Episcopalem, sed ad ejus jurisdictionem pertineat. Item Capitulum, Sedevacante, Cardinales in suis Ecclesiis, Generales, & perpetui commendatarii Cathedralium, Legatus Papæ in sua Provincia, Præpositi Generales Religionum possunt hujusmodi subsidium à suis subditis petere. E contra tamen illud petere nequeunt Vicarius Episcopi sine speciali mandato, nec Prælati inferiores Episcopo, nisi hoc ex privilegio, vel ex consuetudine habeant, nec Priores, vel Abbates illud valent exigere ab Ecclesiis Sæcularibus, vel Regularibus, quæ ipsis non sunt pleno jure subjectæ *Barb. de Potest. Episcop. alleg. 87.* Hoc igitur subsidium est onus mixtum, quod debetur Episcopo Diocesis Clericis suis subditis, ratione fructuum ex beneficiis, vel pensionibus, vel Hospitalibus beneficiatis provenientium: Hinc ad illud non tenentur Laici; arg. c. 6. 10. q. 3. c. 16. de *Offic. Ordinari.* nec Monasteria, quippe exempta sunt à Lege Diocesana, ad quam hujusmodi pertinet exactio: nec item alia Ecclesie plenè exemptæ, nec Clerici pauperes, nec carentes beneficio Ecclesiastico, licet bonis patrimonialibus abundant. *Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 87. n. 39.* Si in una Diocesi sita est Ecclesia, vel beneficium, & in altera prædium, debetur subsidium Episcopo Diocesis, ubi est Ecclesia, vel beneficium: Nam ejus est onus, non prædii. Si in confinio duarum Diocesium est Ecclesia, possunt Episcopi utriusque Diocesis alternare in subsidii exactione; arg. *Cl. 2. de jur. Patronat.* quod si convenire renuant possunt cogi ut conveniant. *Barb. de Potest. Episcop. alleg. 87. n. 51.* Et quidem licet non currat præscriptio ordinaria contra subsidium charitativum, currit ta-

men immemorialis, qua una, vel altera Ecclesia potest eximi, sicut etiam possent privilegio ab onere hoc subsidium præstandi, cum non detur in signum subjectionis. Si aliqua lis circa hoc subsidium moveatur inter Episcopum, & Clericos, ne Episcopus sit in causa propria Judex, possunt ipsi litigantes arbitros ad talem causam eligere, vel eam Metropolitanò, vel alii Superiori Ecclesiastico, non tamen Laico, transmittere decidendam. C. 6. 10. q. 3.

348 Hac occasione non potest omitti aliquid in præsentiarum addere de exactionibus, quas Principes Sæculares imponere solent. Et quidem si de fundis, aliisque immobilibus præstentur, dicuntur *Census, & tributum*: Si ex mercibus evectis in Provincia vel in eam inventis per mare, vel flumina, vel vias, vel pontes dicuntur *vectigalia, & portoria*: in nostra Hispania, & præcipue in Indis dicuntur *Almojarifazgos* de quibus late agitur in *tit. 23. & seqq. lib. 9. R. C. tit. 15. lib. 8. R. Ind. l. 25. tit. 9. p. 2.* ibi: *Almojarife es palabra de Arabigo, que quiere tanto decir, como Oficial, que ha à recabdar los derechos de la tierra por el Rey, que se dan por razon de portadgo, è de diezmo, è de censo, è de tiendas.* Domus, quo merces deferuntur ad exactionem, & repetitionem vectigalis Hispanè dicuntur *Aduanas* à verbo Arabico *Divanum*, quod significat domum ubi exactiones repetuntur, Huc reducuntur portus sicci, Hispanè: *Puertos secos*, de quibus agitur in *tit. 31. lib. 9. R. C. & tit. 14. lib. 8. R. Ind.* videatur *Solorzani Politic. Ind. lib. 6. c. 10.* Si tales exactiones solvantur de patrimonio, habita ratione ejus quantitatis, dicuntur *Collectæ, præstantie, & tallie*. Si pro securitate transitus solvantur, vel pro vectura dicuntur *guidagia, & pedagia*. Si de rebus venditis, vino, sale, & aliis hujusmodi præstentur, *gavalla, Hispanè, Alcaualas*, aliquando *Sitas* dicuntur: si imponantur personis, sine respectu ad bona *Capitationes*. Hispanè: *Pechos*, possunt appellari. Omnes tamen hujusmodi exactiones, etiam Capitatio, justè imponuntur, si ita exigat necessitas, vel utilitas Republicæ. Et sanè quando, & quantum exigit, & non ultra debent imponi; arg. C. 60. de *Appellat.* Talem siquidem ingerunt necessitatem defensio, & munitio Urbis, Hostium pulsatio, reparatio pontium, & viarum: & alia causa hujusmodi: si non adest aliud remedium ordinarium, quia scilicet deest pecunia publici *Arari.* Ne autem de-

debent vasalli, & subditi ultra vires suarum facultatum gravari: qua de causa debet inter ipsos proportio Geometrica servari: ita ut si in aliquibus partis peculiare commodum exactio cedat: v. g. Mercatorum, his præ aliis ipsa exactio imponatur; *arg. c. 55. de Reg. jur. in 6. de quibus conditionibus pro ampliori noticia consule D. Thom. Doctorem Eximium. Molinam, & alios.* late de hoc agentes: Has ergo exactiones solum imponere possunt Supremi Principes, & Republicæ, non recognoscentes Superiorem in temporalibus, & quidem sine consensu Populi, nisi in aliqua Provincia ita conventum, & juratum sit à Principe. *L. 1. tit. 11. lib. 6. R. C. Suar. de Legib. lib. 5. cap. 17. ex n. 3.* Imponere enim tributa ad Principum Regalia sepeccat, ideò ipsi, & ipsi soli ea imponere valent. Tributum siquidem Principibus est persolvendum pro obligatione, & onere, quo tenentur in pace, quiete, & justitia conservare vassallos, eosque tueri, & defendere, ab eos inique, & injustè invadentibus. *c. 22. 23. q. 8.* Et quidem ipsi Principes possunt jus tributa exigendi aliis inferioribus concedere. *c. 10. h. t. c. 26. de V. S. L. 10. ff. de Public. & vectigal. l. 1. tit. 11. lib. 6. R. C.* Et cum hoc possit ex privilegio concedi, possunt etiam ex immemoriali consuetudine non solum antiquæ exactiones ab inferioribus hac consuetudine fulcitis exigi. *c. 26. de V. S.* sed etiam novæ possunt prescriptione acquiri, vel antiquæ augeri. *L. 1. tit. 11. lib. 6. R. C.* præscriptio tamen debet esse immemorialis, ut probat *Acoved. in d. L. 1. t. 11. lib. 6. R. C. ex n. 6.* Privati imponentes nova pedagia, seu vectigalia tenentur Lege Julia de ambitu, & de vi publica, quin, & Principes vectigalia nova injustè imponentes excommunicationem incurrunt. *cap. 10. h. t. Suar. de Censur. D. 21. sect. 2. ex n. 35.* Tributorum tamen Legibus solum tenentur subditi, non exempti, siquidem hæc obligatio ex jurisdictione ea imponentes oritur: quæ quidem solum subditos non exemptos ligat. Hinc Clerici, & loca Ecclesiastica, cum gaudeant exemptione à jurisdictione Sæculari, etiamsi Clerici, vel Monachi subditi, & vassalli Principis sint, non obligantur tributa, & exactiones solvere. *c. 4. h. t. in 6. c. 2. c. 7. de Immunit. Eccles. c. 1. eod. in 6. Trid. sess. 25. de Ref. cap. 20. Auth. Item nulla. C. de Episcop. & Cleric. quod si aliquis particularis à Clericis exigit tributum, vel vectigal excommunicationem si universitas exigit, interdictum ipso fac-*

to incurrit *c. 4. h. t. in 6.* nisi fortè huic privilegio derogatum sit à Pontifice quoad aliquas exactiones, tunc enim illæ præcise quidem, & non aliæ exigì possunt. Quod si Clerici suas res deferunt ad negotiandum, ex eis debent vectigalia solvere. *c. 4. h. t. in 6.* Nec item exteri solvere vectigalia tenentur, cum non sint subditi jurisdictioni ea imponentis: Si tamen in illius Principis Regno emant, vel vendant, vel aliter negotientur, cum commoda lucri negotiationis percipiunt, & incommodum, onusque vectigalium fas est eos sentire. *L. 10. ff. de reg. jur. præcipue cum ratione contractus, quasi domicilii Legibus illius territorii, in quo degunt, subdantur.* Nec pauperes, & cæci solvere exactiones tenentur: quia nimis inhumanum videtur, eos in collectione affligere, quibus debuerat, ex collectis, si esset necessitas misereri. *c. 4. h. t.* Et profectò Leges tributorum, si juxta sunt, in conscientia ligant: secus est si injustè sint imposita tributa: in dubio tamen debent utique solvi; *arg. cap. 3. D. 19.* nam Principes est in possessione hujus facultatis, ac per consequens melior est ejus conditio. *c. 65. de Regul. jur. in 6.* Confessarius tamen in dubio, ante factum, poenitentem inclinabit ad solvendum, post factum verò non nimis urgebit ad restitutionem tributi non soluti. *Molin. de Just. & jur. tr. 2. D. 674. ex n. 4. & alii,* apud Hebræos autem Judas Gaulianista, seu Galilæus in errore fuit, quod solus Deus erat recognoscendus tamquam Princeps, & Dominus, & quod omnes Princeps creati, ac proinde omne Regnum Politicum repellendum erat. Ut habet *Joseph. lib. 18. Antiq. cap. 1. D. Hieronym. in Epist. ad Tit. cap. 2.* ut ergo Christus Dominus, & Apostoli talem exterminarent errorem, ex quo varia scandala poterant oriri, sæpè prædicarunt, tributum Cæsari esse reddendum, & homines debere obedire Regi, tamquam præcellenti. Quod late explanant *Bellarmin. Gonzalez in cap. 2. h. t. num. 4. & alii.* De Indis solutis, & filiis familias habetur in *L. 7. tit. 5. lib. 6. R. Ind. Y los que passaren de diez y ocho años de edad, tributen hasta que cumplan cinquenta, si no estuviere introducido en algunas Provincias mas, ó menos tiempo de exemption. De Indis Philipinis habetur in *L. 65. tit. 5. lib. 6. R. Ind. Que paguen diez reales, quedando à eleccion de los Indios el pagar lo todo en dinero, ó en frutos, ó en uno, y otro.**

349 Jam ad tertiam Rubricæ partem

ac-

accedamus, ubi de procurationibus agitur. Episcopo namque, si visitet (secus aliter, nisi ad hoc habeat privilegium) vel etiam alii cuiuscumque Diocesis visitanti procuratio debetur; hæc enim consistit in subsidiis, & expensis, quæ pro congrua sustentatione præstantur: quo nomine venit vicus cum habitatione, seu diversorio pro visitatore, & ejus committat moderato. *c. 23. h. t. c. 6. de Offic. Ordin. in 6.* & quidem antiquitus solum in victualibus præstabatur. *c. 1. §. Procurationes, h. t. in 6.* Hodie tamen in his, vel in pecunia, si malit visitor, solvi debet procuratio. *c. 3. h. t. in 6. Trident. sess. 24. de Ref. cap. 3.* Episcopi enim, si Diocesis visitent, vel quicumque visitant, etiamsi in hoc suum officium, & munus adimpleant, non tenentur propriis sumptibus visitationem facere; nam juxta Apostolum *1. Cor. 9. v. 7. Quis militat suis stipendiis unquam?* Imò cum sic visitantes, in Ecclesiæ utilitatem spiritualia seminant, debent, temporalia metere: sed moderate quidem, & secundum Ecclesiæ facultates: nec enim debet esse nimis comitatus, & apparatus Visitatoris. *c. 6. h. t. L. 2. tit. 22. p. 1.* ubi assignatur numerus equorum, quos debent visitatores ferre. Nec pluries, quam bis debet visitans procuraciones exigere. *c. 21. h. t.* regulariter tamen semel in anno, vel biennio debet fieri visitatio. *c. 7. de Offic. Ordin. L. 2. tit. 22. p. 1. Trid. & com. DD.* quando visitat Ecclesias, & Clericos Civitatis; in qua habet Cathedrali, vel etiamsi Ecclesia sit extra Civitatem, si commodè ad suam domum redire eodem die valcat, non potest procurationem exigere. Et licet visitor possit procurationem, quando actu visitat, remittere pro illo particulari casu. *c. 21. h. t.* quia ipsi talis procuratio debetur, & ejus est moderator, & arbiter. *L. 21. C. Mandat.* non tamen eam potest generaliter, & in posterum remittere, ita, ut subditi ab eo onere eximantur, & per consequens Visitatoris successoribus præjudicium generetur: quippe illa procuratio in genere est juris publici, ac proinde privatorum pactis tolli nequit. *c. 12. de Foro comper. L. 38. ff. de Pactis.* Et quidem procurationem solvere tenentur omnes Clerici, Ecclesiæ, & Monasteria, si beneficium Ecclesiasticum habeant, & non sint specialiter exempta: nec sufficit, Monasteria exempta esse à Lege Diocæsana Episcopii; nam si visitentur, tenentur, consequenter procurationem solvere: ad id etiam tenentur Ecclesiæ ad exemptos per-

ib Tom. I.

tenentes. *Cl. 1. h. t.* Laici tamen licet visitentur, procurationem non solvunt, consuetudine sic interpretante. *Gloss. in c. 1. h. t. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 22. n. 14.* nec item eam solvunt Oratoria privata. *c. fin. h. t.* nec Hospitalia, vel alia pla loca, etiam autoritate Ecclesiastica erecta, etiamsi beneficii titulum habeant. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 22. n. 15.* nec item Ecclesiæ, vel Clerici notoriè pauperes; *arg. c. 7. 10. q. 2.* Procuratio igitur præterita, & debita præscribi utique potest à subdito: secus jus ad procurationem in futurum ratione visitationis debitam; aliud esset, si ex alio capite deberetur. *c. 17. h. t. c. 11. c. 16. de Prescription.* quia alias visitatores à visitatione abstergerentur cum publico Ecclesiarum præjudicio. *Barbos. in c. 17. h. t. n. 4.* potest tamen procuratio, quoadmodum præscribi: v. g. quod pro victualibus præsteretur pecunia. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 22. n. 25.* unus tamen Prælati adversus alium jus visitandi præscribere potest, ac proinde procurationem ratione visitationis debitam. *c. 16. de Præscript.* etiam subditos adversus Prælatum posse saltem tempore immemoriali præscribere libertatem à procuratione ratione visitationis, sicut acquirit valet privilegio. *Cl. 1. h. t. tenent Abbas, & alii contra Barbos. in c. 16. de Præscript. n. 6. & alios.*

350 Denique notare convenit, quod fundus in dotem Ecclesiæ assignatus, qui in *c. 1. h. t.* dicitur: *Mensus*, debet esse liber ab omni censu, servitio, seu tributo temporali, non tamen Ecclesiastico: si verò talis fundus ab antiquo est tributarius, cum hoc onere ad Ecclesiam transit, saltem, quando dōs ita abundans constituitur, ut omnibus his oneribus sufficiat, scilicet, & antea constitutus, & congruè sustentationi Ministrorum Ecclesiæ. Congrua profectò sustentatio censetur, quidquid est necessarium ad ipsum beneficium honestè alendum, suamque familiam, scilicet, famulos, ancillas, parentes, fratres, sorores, & filios, non tantum legitimos, sed & spurios. Nomine alimenterum veniunt victus, vestitus, medicamenta, libri, hospitalitas, convivia moderata, & donationes, & sanè non tantum remuneratoriæ, sed etiam merè liberales; dum tamen sint moderatæ, juxta suum statum, debetque in his attendi id, quod solent homines ejusdem qualitatis communiter facere.

Kkk

TIT.

TIT. XL.

De Consecratione Ecclesie, vel Altaris

351 **S**TATUS (inquit felix Papa in ca. II. de Consecr. D. 1.) est Missam non cantare, aut non audire, quam in illis locis, ubi fieri non oportet. L. 5. tit. 10. p. 1. Missa siquidem in Ecclesia debet celebrari. Ecclesia tamen aliquando mystice sumitur, prout est cœtus omnium fidelium, tam hominum, quam Angelorum, quorum caput Christus est. D. Thom. in 3. p. 2. art. 4. in corp. ibi: Ubi est unum corpus, necesse est ponere unum caput. Unum autem corpus similitudinariè dicitur una multitudo ordinata in unum, secundum distinctos actus, sive officia: manifestum est autem, quod ad unum finem, qui est gloria divina fructuosis ordinantur, & homines, & Angeli: unè corpus Ecclesie mysticum non solum consistit ex hominibus; sed etiam ex Angelis: Totius autem hujus multitudinis Christus est caput: quia propinquius se habet ad Deum, & perfectius participat dona ipsius, non solum, quam homines, sed etiam quam Angeli, & de ejus influentia non solum homines recipiunt, sed etiam Angeli. Ecclesia tamen in presenti pro ædificio materiali sumitur, & sic appellatur, quasi cœtus, Congregatio, vel Concilium: & Athenienses hoc nomine vocabant Convantum Civium, qui Republicæ causa conveniebant. Et quidem Ecclesie variis nominibus solent appellari, scilicet, *Templa, Oracula, Oratoria, Martyria, Memoria, Consecrationes, Tituli, &c.* Gonz. in c. 1. h. t. n. 6. sæpè tamen Ecclesia appellatur *Basilica* c. 4. D. 42. c. fin. de Eccles. edificand. licet Basilica soleat appellari: quæ Princeps est: Basilica, teste Nebrissensi, Græcè idem est ac Regia. Hispanè: *Palatio Real*, vel etiam locus publicus, ut in L. 1. §. fin. ff. de Adquir. posses. & ibid. *Gothofr.* Præterea, hic obiter notare convenit, quod Ecclesia Parochialis in Diocesi venit nomine *Matriæ*. *Lacroix* lib. 6. p. 2. n. 2055. Decr. 129: & quod Collegiata quamvis omnes præcedentiam habeat supra Matricem, non tamen potest in Sabbato Santo prius pulsare campanas. Item Collegiata insignis ab ejus erectione præcedit alias Collegiatas antiquiores Decr. 141. Collegiata simplex præcedit Parochiales. Decr. 153. in Collegiata

organum debet haberi. Decr. 225. in Cathedrali, Collegiata, & Conventuali, ubi est competens numerus Sacerdotum, quotidie una saltem Missa privata celebrari, & altera cantari debet. *Lacroix* lib. 6. p. 2. n. 1. 352 Ut ergo Divina Officia digne celebrentur, debet esse Ecclesia, saltem benedicta, & licet non sit necessariò consecranda, consecrari tamen debet, & oportet, cum fieri possit, quippe ex consecratione specialem Dei protectionem consequuntur fideles. L. 15. tit. 10. p. 1. Consecratio siquidem Ecclesie, vel Altaris est illius Dedicatio Deo facta à legitimo Ministro, intervenientibus materia, & forma debitis. Materia est Oleum, & Chrisma, forma consistit in verborum solemnitate. Consecratio quidem differt à benedictione in eo, quod benedictio potest committi ab Episcopo simplici Sacerdoti, & plures Regulares ex privilegio Pontificio possunt benedicere Ecclesias, Altaria, & Cæmeteria ad suum tantum usum, nequeunt tamen Ecclesias, nec Altaria consecrare. Item benedictio non per inunctionem, sicut consecratio, sed per aspersionem aque benedictæ cum certis præcibus fit. Præterea consecratio parietibus, & quidem parti exteriori, seu superficiè, in qua Crux apponitur: benedictio tamen pavimento adhæret: ac proinde hæc solum deficit, Ecclesia diruta Superioris auctoritate, & sine reedificationis spe: consecratio tamen dirutis parietibus deficit. Quando Ecclesia consecratur, debet dies consecrationis notari, ut quotannis illius Dedicatio celebretur. c. 1. de Cons. D. 3. L. 19. tit. 10. p. 1. Hæretici quidem irritum Ecclesiarum consecrationem: sed ineptè cum consecrationis usus jam in Lege Nature receptus fuisset, ut constat ex *Genes. 28.* ubi Jacob erexit lapidem in titulum fundens oleum desuper. Et in Lege scripta Dominus præcepit Moysi, *Exod. cap. fin. Omnia unctionis oleo consecrabis, ut sint Sancta Sanctorum.* Et in Lege Græcia jam ab antiquo fuit recepta Ecclesiarum consecratio: Et quamvis Episcopus debeat consecrari in Die Dominica, tamen Ecclesie, vel Altaris consecratio quolibet die fieri potest. L. 13. tit. 10. p. 1. decet tamen, ut fiat die Dominica, aut festo. c. 2. h. t. & ibid. Gonz. debet autem, saltem ex honestate & decentia, fieri inter Missarum solemniam, n. 3. de Cons. D. 1. sed non est necessarium, quod ipse Episcopus consecrans Missam celebret: sufficit namque, si ab alio Sacerdote celebretur. L. 13. tit. 10. p. 1. Ritus, & modus Ecclesiam consecran-

di luculenter explicantur à Rege nostro Alfonso in L. 14. tit. 10. p. 1. *Bellarmin. Barb. Gonz. & alii.* In Templo enim consecrando depinguntur duodecim Cruces in circuitu parietum, in parte interiori Ecclesie, in tali distantia, ut nullus possit eas manu tangere, & ita collocari debent, ut tres respiciant Orientem, tres Occidentem, tres Meridiem, & tres Septentrionem: sicut à Joanne in Apocalypsi porta Civitatis Cœlestis depinguntur. In singulis Crucibus candelæ cereæ accensæ appenduntur, ita ut clavi in medio Crucis sint defixi. Episcopus tunc circuit Templum, & cum acciderit ad ejus portam tunc baculo superliminari percutit, & porta aperitur, & Episcopus Ecclesiam ingreditur, ubi que Baculo Pastoralis scribitur Alphabetum Latine, & Græcè super ientrem conspersum per pavementum Templi: qui quidem cinis debet esse admixtus vino, sale, & aqua benedicta. Insuper Episcopus scribere in modum Crucis à cornu Altaris sinistro, usque ad dextram partem ostii, & à cornu Altaris dextro usque ad sinistram ostii partem. Et chrismate, oleoque sacro inunguntur duodecim Cruces in parietibus interioribus Ecclesie depictæ. Deinde potest Episcopus eodem die, si vult, Altare consecrare, vel potest alio die hoc facere. Vel potest etiam Episcopus Ecclesiam, alteri Altare consecrare, vel eodem, vel diversis diebus. L. 12. tit. 10. p. 1. & ibid. *Greg. Lop.* ubi affert Textus Canonicos concordantes, quibus non videtur. 353 Episcopus ergo providere debet, ut Ecclesia consecranda competentem dotem habeat. C. 26. 16. q. 7. nisi sint Ecclesie Religiosorum. *Barbus. de Jure Eccles. lib. 2. cap. 2. n. 34.* nec potest aliquid pro Ecclesie consecratione exigere. C. 106. tit. 9. c. 10. de Simon. sponte tamen oblatum recipere profecto valet. Et quidem Episcopus Diocesis, in qua sita est Ecclesia consecranda, etiam si exempta sit illam debet consecrare, vel licentiam alteri Episcopo concedere. C. 26. §. 7. q. 7. c. 2. h. t. L. 12. tit. 10. p. 1. nec potest simpliciter Sacerdoti committi, siquidem consecratio est actus Ordinis Episcopalis. C. 4. D. 68. l. 12. tit. 10. p. 1. *Gonz. in c. 9. h. t. n. 2.* Episcopus tamen sine expressa Diocesis auctoritate licite, quamvis valide Ecclesiam consecrat, sed per annum privatur à celebratione Missarum. C. 28. 7. q. 1. & quia Pontificalia in aliena Diocesi exercet ipso jure suspenditur à Pontificalium exercitio. *Ibid. sess. 6. de Ref. cap. 5.* Consecratio Ecclesie, vel Altaris singulariter non est

iteranda. C. 20. de Cons. D. 1. c. 6. h. t. nisi forte in consecratione non fuisset adhibita debita forma. L. 19. tit. 10. p. 1. & ibid. *Greg. Lop.* vel si Ecclesia excreetur; quod fit, si parietes, vel major eorum pars corruerit, vel etiam ipsis manentibus, si crustat interior incendio tollatur, vel aliter abradatur: in ea etenim superficie in qua Crux apponitur stat consecratio. C. 20. de Cons. D. 1. L. 19. tit. 10. p. 1. Si parietes permaneant, etiamsi velum corruat, non deficit consecratio: tunc etiam si parietes modica ex parte destruantur. C. 6. h. t. l. 19. tit. 10. p. 1. Nec item excreatur Ecclesia, quando successivè reparantur parietes ita ut nunquam major pars destruat: vel quando Ecclesia ampliatur, & aliaque pars minor accedit veteri, cum semper remaneat pars major Ecclesie, quæ consecrationem retinet. L. 19. tit. 10. p. 1. C. 5. h. t. l. 76. ff. de Jure Barb. in c. 6. h. t. n. 3. *Suar. & alii* contra *Innoc. Abbat. & alios.* Aliud tamen est, quando Ecclesia casu, vel ex industria diruta de novo fit ex eadem materia: nam moraliter censetur nova Ecclesia, ac proinde consecrationem creditur amittere. *arg. l. 10. §. 7. ff. Quibus modis usufr. ubi navis, & domus ex antiquis materialibus restructe, censentur novæ, ita ut usufructus antiquus pereat.* Si igitur vel dubitetur, an Ecclesia sit consecrata, cum consecratio sit quid facti, quod non præsumitur, potest iterari consecratio. C. 16. c. 18. de Cons. D. 1. l. 19. tit. 10. p. 1. Cathedralis autem antiquæ consecratio præsumitur, nisi contrarium probetur, quia hæc dicitur soleat statim ab eorum fabrica perfecta esse. C. 3. de Cons. D. 1. & sanctæ consecratio per unicum ritum probatur, qui dicitur se vidisse, vel etiam audisse, Ecclesiam esse consecratam. Etiam probatur per Cruces in pariete factas, vel ex scriptura in aliqua columna, vel aliis hujusmodi probationibus, etiam non sine omnino perfectæ, & plenæ: cum ex hoc nulli sequatur præjudicium. *Barbus. de Jure Eccles. lib. 2. cap. 2. ex n. 43. Mascard. de Probat. concl. 415. n. 4. & alii* Præterea sciendum est, quod excreta Ecclesia non intelligitur excreta Altare consecratum, nec è contra, cum una ab altera consecratio independens sit. L. 19. tit. 10. p. 1. & ibid. *Greg. Lop. V. O. v. v. v.* licet Ecclesia polluta, etiam Altare polluat, & è contra, quia pollutio afficit indivisibiliter omnia in Ecclesia contenta. *Barbus. in c. 1. h. t. n. 4. & ibid. Gonz. n. 14.* Et proculdubio Altare fixum excreatur, si fa-

pis superior, seu mensa enormiter frangatur, vel separetur à structura, vel columnis, quibus firmiter inhaeret. *C. 19. de Cons. D. 1. c. 3. c. 6. h. t. L. 19. tit. 10. p. 1. secus est, si tota, & integra mensa de uno in alium movetur locum. Barbo. in c. 1. h. t. n. 2.* Nam in ea structura, & conjunctione stat substantia Altaris fixi. Nec Altare portatile consecrationem amittit, si à tabula, cui est inclusum separetur, Altare portatile nunc dicimus tabulam quadratam lapidem, quam aram nuncupamus. *L. 19. tit. 10. p. 1.* execratur tamen Altare, etiam portatile, si sit enormiter læsum, quia fractura est in medio lapidis, ubi Calix collocatur: vel quando in nulla parte integra potest Calix cum patena collocari. *C. 1. c. 3. c. 6. h. t.* vel etiam, saltem ex consuetudine, si locus reliquiarum tollatur, vel frangatur. Cum semel Altare fractum est, non possunt fragmenta lapidis iterum conjungi. Si verò ex modica tantum parte Altare frangatur, non amittit consecrationem. In dubio tamen decisio ad Episcopum spectat. *Barbo. in c. 1. h. t. n. 354.* Missa igitur in Ecclesiis celebranda sunt. *C. 11. de Cons. D. 1.* non tamen extra eam in domibus privatis: licet quilibet possit in sua domo Oratorium ad orandum habere. Potest tamen aliquando Missa extra Ecclesiam celebrari. 1. Cardinales, Archiepiscopi, & Episcopi, etiam extra suam Diocesim, & etiam tantum Titulares sint, & quidem non solum causa infirmitatis, vel necessitatis, sed etiam tantum causa majoris commoditatis, vel devotionis, quando iter agunt, possunt in Altari Vaticano celebrare. *C. fin. de Privilegiis in 6. L. 4. l. 5. tit. 10. p. 1. Laer. lib. 6. p. 2. n. 258. 2.* Episcopus potest concedere licentiam ad celebrandum in Altare portatili, etiam hodie post Trident. sess. 22. in *Decr. de Observand. in celebr. Missar.* sed non libere, & sine aliqua causa, ut antiquitus, *C. 12. c. 14. de Cons. D. 1. L. 4. l. 5. tit. 10. p. 1.* sed ex aliqua justa causa v. gr. alicujus necessitatis, quando scilicet, aliqua persona gravis ægrotat, vel tempore pestis, vel etiam quando necessitas est dubia. *Barbo. de Potest. Episc. alleg. 23. n. 9. Navar. & alii contra Navar. Man. cap. 25. n. 81. Guzman. Canon. qq. lib. 1. cap. 30. n. 25. & alios,* qui tenent post Trid. esse Summo Pontifici hanc facultatem reservatam. Non tamen possunt Episcopi concedere Oratoria privata secularibus, ut ibi semper, & per modum habitus Missa celebratur. Capella carcerum publicorum non comprehenduntur in Decreto tollendi Oratoria

privata. Illa verò, quæ sunt in Aulis publicis Civitatis, ubi Senatores conveniunt, privata sunt. Episcopus tamen potest dare licentiam, ut per modum habitus Missa celebratur, si Oratorium privata domus ingressum publicum, per viam publicam habet: Nam eo ipso publicum censetur. *Laer. lib. 6. p. 2. ex 263. 3.* ex privilegio Apostolico potest Missa celebrari in Altare portatili, & quidem concessio post revocationem antiquorum privilegiorum factam à Trid. sess. 22. in *Decr. de Observ. in celebr. Missar.* ut constat ex *Const. Clem. XI. ann. 1703. & Decr. Cong. 17. Nov. ann. 1607.* Hoc privilegium datum à Papa, durat etiam mortuo Papa, ad vitam privilegiali: & si ipse mutet domicilium in aliam Diocesim secum fert privilegium Papæ, quia est privilegium personale, quod personam semper committitur: requiritur tamen ad hujus privilegii usum inspectio loci, & approbatio novi Episcopi. In his tamen Oratoriis secularium, non licet celebrare Festis Natalivitatis Christi Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, Annuntiationis, Assumptionis, & in festis, Apostolorum, Petri, & Pauli & omnium Sanctorum. Fratres Prædicatores, & Minores ubicumque fuerint, non requirunt Ordinariorum assensum, sine præjudicio tamen Juris Episcopalis, possunt celebrare in Altari portatili. *C. 30. de Privilegiis.* Provinciales nostræ Societatis possunt, nullius requisita licentia, Oratoria erigere, in quibus possunt plures Missæ, etiam à secularibus celebrari: non tamen debent ibidem cantari Missæ solennes ob rei novitatem. *Laer. lib. 6. p. 2. ex n. 258. 4.* In casu necessitatis potest Missa extra Ecclesiam subsidio celebrari à quocumque Sacerdote, etiam sine Episcopi licentia, si notoria sit necessitas: requirenda tamen est saltem ex decencia. *C. 11. de Cons. D. 1.* si ob defectum Ecclesiæ, vel ob ejus angustiam Populus nequeat sacrum audire, extra Ecclesiam Missa celebrari potest. *C. 30. de Cons. D. 1.* vel si Missa coram exercitu dicenda sit, vel si navigantes nequeant navim deserere, potest in litore Missa celebrari, vel in ipsa navi, si non sit periculum sanguinis effundendi ob tempestatem, vel iniquitatem maris. *L. 5. tit. 10. p. 1.* & sic jam non semel, sed frequenter Missæ celebrantur in navigationibus, quæ fiunt ab Hispania in novum Orbem, & ab Aca-pulco in has Insulas Philippinas, & ego non semel practicaevi.

355 Licet tamen aliquando possit extra Ecclesiam Missa celebrari, nunquam

tamen valet sine Altari dici: Altare quidem vel est fixum, quod scilicet stabile est, & in Ecclesia firmiter perseverat, vel portatile, quod scilicet, de uno in alium locum portari potest, & proprie est *ara consecrata*, licet sæpe *pro tota Altaris*, quod extra Ecclesiam erigitur, *structura* sumatur. Et quamvis olim Divus Petrus, & alii ejus successores ob persecutiones Tyrannorum Altari ligneo uterentur, tamen aliquantulum persecutionibus sedatis, S. Sylvester statuit, Altare debere esse lapideum. *c. 31. de Cons. D. 1. L. 12. tit. 10. p. 1.* ut sic designetur, Sacerdotes sacrificantes mortem Domini in sepulchro lapideo sepulti annuntiare. Et consuetudine generali receptum est, quod Altare ex uno tantum lapide sit confectum, non ex duplici, etiam colligato, ut sic aptius representetur unitas personæ, quæ est in Christo. Ejus figura debet esse quadrangularis; nec ejus latitudo minor uno palmo potest esse, ita ut calix cum patena absque periculo dilabendi possit in eo collocari. *Barbo. de Potest. Episc. alleg. 27. n. 21. Nicol. in Flose. & alii.* Omnia Altaria debent habere spulchrum, & sigillum, hoc est, aliquam cavitatem ad recludendas reliquias Sanctorum. *c. 26. de Cons. D. 1. L. 12. tit. 10. p. 1.* Omne Altare, sive fixum, sive portatile debet esse consecratum. *c. 19. c. 31. de Cons. D. 1. c. 1. h. t.* & gravissimum peccatum est, absque hujusmodi Altari Missam celebrare, debetque ab Episcopo consecrari, nec potest à simplici Sacerdote consecrari, cum hoc ad ordinem pertinet Episcopalem. *c. 4. D. 68. c. 5. h. t.* Sacerdotalis tamen benedictio, de qua in *c. 32. de Cons. D. 1.* inteligitur Episcopalis. Solus enim Summus Pontifex potest simplici Sacerdoti concedere facultatem consecrandi Altaria. Præterea: calix, & patena etiam consecrari debent unctione chris-matis ab Episcopo de Jure Communi: & ex consuetudine, etiam ab Abbate habente usum baculi, & mitræ. Et ex privilegio etiam à nostræ Societatis Sacerdotibus in partibus Indiarum, ubi nullus est Episcopus Catholicus. Materia calicis assignatur in *c. 45. de Cons. D. 1.* ibi: *Ut calix Domini cum patena, si non ex auro, omnino ex argenteo fiat: si quis autem tam pauper est, saltem, vel stanneum Calicem habeat. De are, aut auricalco non fiat calix, quia ob vini virtutem aruginem patris, quæ vomitum provocat: Nullus autem in ligneo, aut vitreo calice præsumat Missam cantare.* Licet olim quando Sacerdotes aurei erant, ligneis calicibus uterentur. *c. 44. de Cons.*

D. 1. Nunc tamen solum ex tribus assignatis materiis calix fieri potest, & debet, saltem quoad cuppam; nam pes ex ferro, vel alia materia fieri potest. Calix igitur, & patena execrantur per amissionem formæ, & usus. Calix namque execratur, si cuppa per fractionem à pede separetur: secus est, si pes tornatilis sit. *Barbo. de Potest. Episc. alleg. 27. n. 39.* Si deauratio temporis diuturnitate absumatur non execratur calix: amitti tamen consecrationem, quando calix de novo deauratur, tenent, *Barbo. de Potest. Episc. alleg. 27. n. 38. Azor in Instit. p. 2. lib. 9. cap. 7. q. 3. & alii, contra Durand. Conink. & alios.* Etiam debent benedici vestes, & paramenta, sine quibus Missa non potest celebrari. *c. 39. c. 40. c. 42. de Cons. D. 1.* & cum in eorum benedictione chrisma non requiritur, potest fieri, & fit à Prælati Regularibus, sed tantum ad usum suarum Ecclesiarum. *Joan. Gallemart. ad Trid. sess. 23. de Ref. cap. 10. n. 1. & alii:* prædicta tamen paramenta benedictionem amittunt, si propriam figuram non retineant, vel si non deserviant ad usum destinatum: v. g. si ex planeta fiat stola, vel ex stola manipulus, vel ex alba amictus, vel quid simile. *Barbo. de Potest. Episc. alleg. 27. n. 45.* Non tamen amittunt benedictionem, si priorem formam, seu figuram retineant, etiamsi aliquid addatur. *arg. c. 3. h. t.* Si jam ad usum sacrum non deserviant, debent comburi, non tamen ad usum profanum applicari. *c. 39. de Cons. D. 1.* Et idem statuitur de lignis Ecclesiæ dedicata, vel consecrata, in *c. 38. de Cons. D. 1.* Præterea Cameteria consecrari, vel benedici debent, quia aliquando Divina Officia in eis peragebantur: & quia magis immunes censentur animæ defunctorum à spiritibus immundis. *Gonz. in c. 7. h. t. n. 2.* ubi notat, quod *Cameterium*, sic dicitur, quasi *dormitorium*, quia Christiani ibi sepulsi ob spem gloriosæ resurrectionis non tam mortui jacere, quam dormire dicuntur, juxta illud Apostoli *1. Cor. 5. v. 20. Nunc autem Christus resurrexit à mortuis, primitia dormientium.* Etiam aliquando Cameteria dicuntur *area, tumba, catatumba, crypta, & arenaria.* Campanæ etiam consecrari solent, & nomen illis imponi, ut ex more antiquo observat Ecclesia, non quia baptizentur, ut Hæretici calumniose fingunt, sed ut illi Sancto, cujus nomen habent, specialiter dedentur. Et hæc etiam ratione Navibus nomen alicujus Sancti solet imponi. Consecrantur ergo Campanæ, ut illo, quasi sacro sono Po-

pulus ad divinas laudes vocetur, Dæmonesque, & tempestates fugentur. Campanarum usus satis aptè his versibus explicat *Glossa in Extrav. un. de Offic. Custod. int. com.*

*Laudo Deum verum, plebem voco,
congrego Clerum.*

*Defunctos ploro, pestem fugo, festa
decoro.*

Et quamvis communiter non possit Populus ad arma per campanas convocari: quia talis usus profanus est, tamen hoc profecto fieri valet, & communiter fit in casu necessitatis, quando aliud signum ad hanc convocacionem faciendam non datur: vel etiam in casu pietatis, aliisque similibus, quos usus optimus interpres apud fideles admisit. Campanæ tamen nequeunt in privatis Oratoriis apponi, sed in Ecclesiis publicis collocantur. *c. 10. de Privileg. in Ecclesiis autem Mendicantium unica tantum campana de jure potest apponi. Extr. un. de Offic. Custod. int. com.* Sed per generalem consuetudinem, Prælati scientibus, imò & ipso Romano Pontifice hoc videntur, huic juri derogatum censetur, cum omnes Regulares pluribus utantur campanis in suis Ecclesiis. At verò in refectoriis, Capitulis, & alibi plures campanulas de jure possunt habere Religiosi ad suarum functionum usum. *Extrav. un. de Offic. Custod. int. com. Durand. & alii.* sex campanarum species distinguunt: siquidem quæ pro Refectorio servit vocatur *Squilla*; quæ in Claustro pendet, dicitur *Cymbalum*: quæ est in Choro *nola* appellatur: quæ in horologio pulsatur *notula* dicitur: quæ in campanili sonat nuncupatur *Campana*, & denique, quæ pulsatur in Turri *signum* vocatur.

356 Accidit aliquando, quod Ecclesia ad celebrationem Divinorum instituta polluitur, & quasi deturpetur, ita ut debeat de novo purificari ad prædictum effectum: Et sanè polluitur Ecclesia, non quatenus in se coinquinetur. *c. 7. de Cohabit. Cleric.* Sed quatenus, cum integra omnino maneat, aliquid evenit, quod fidelibus horrorem ingerit, in cuius detestationem nequeunt in ea Divina celebrari, donec reconcilietur. *L. fin. tit. 10. p. 1.* & quidem polluta, Ecclesia polluitur cameterium contiguum, cum Ecclesie accessorium sit: non tamen è contra ob rationem contrariam. Et per Ecclesie reconciliationem, etiam ejus cameterium contiguum reconciliatur. *c. 31. b. t. in 6. Barb. de Jur. Eccl. lib. 2. c. 9. n. 11.* Ecclesia ergo, polluitur, 1. homicidio

luntario, & injusto. *c. 19. de Cons. D. 1. c. 4. b. t.* etiamsi occisio sine vulnere, vel sanguine fiat: v. gr. suffocatione: & etiamsi extra Ecclesiam fuisset occisor, vel etiamsi extra eam moriatur in ea vulneratus; & etiamsi quis ex desperatione se ipsum in Ecclesia occidat: quin & occisione martyris polluitur: quia actio occisorii est Ecclesie injuriosa. Similiter polluitur, etiamsi occisus sit bannitus, vel nocens, nam licet occisio sit justa, est tamen injuriosa Ecclesie: prolatio tamen sententiæ mortis in Ecclesia facta licet nulla sit, & Ecclesie inferat injuriam, non tamen eam polluit, cum hoc non sit expressum in jure. *Barb. in c. 4. b. t. Gonz. in c. 7. b. t. n. 6.* nec item polluitur Ecclesia, si vulneratur extra eam, in ea tandem moriatur: vel si in Ecclesia existens occidat extra eam existentem: vel si quis supra, vel infra Ecclesiam occidatur: solum namque polluitur, quando aliquis intra Ecclesiam occiditur: scilicet, quando occisus est in loco, qui est à pavimento usque ad tectum interius, & ab ara maxima usque ad parietem oppositum. Nec tamen polluitur, si quis ad se defendendum jure in Ecclesia aggressorem occidat, vel etiamsi illicite: non tamen actione ex se determinata ad occidendum: vel si occisio facta sit à furioso, vel ebrio: *arg. Cl. Si furiosus, de Homicid.* vel ab animali, vel trabe, vel lapide casu decident. *Barbos. in c. 4. b. t. Gonz. in c. 7. b. t. n. 6.* Siquidem in prædictis & similibus casibus non concurrunt, quæ ad Ecclesie pollutionem sunt necessaria: scilicet quod occisio sit voluntaria, & Ecclesie injuriosa, & quod intra Ecclesiam vel cameterium sit facta. 2. polluitur Ecclesia per vulneris inflictionem, ita ut in ea sanguis effundatur humanus. *c. 20. de Cons. D. 1. c. 4. c. fin. b. t. c. un. eod. in 6. L. fin. tit. 10. p. 1.* Non tamen est necessarium Ecclesiam sanguine maculari: quippe ipsa polluitur, etiamsi sanguis in ea effusus in veste vulnerati detineatur, quin ad pavimentum pertingat. Et è contra non polluitur, 1. si sanguis non effundatur, etiamsi gravis sit percussio. 2. Si aliquod tantum effundatur guttæ, non verò quantitas notabilis, quæ quidem nomine effusionis significatur. 3. Si percussio non gravis, ut percussio in natibus ex rixa puerorum, licet magna sanguinis copia esuat. 4. Si effusio sanguinis non sit in Ecclesia, quamvis in ea sit facta percussio. 5. Si effusio non sit voluntaria, quia facta est ab amente. *Gonz. in c. 7. b. t. n. 6.* 3. polluitur Ecclesia si humanum semen, sive vile,

rile, sive muliebre voluntarie, & illicite cum complice, vel sine eo effundatur intra Ecclesiam. *c. 20. de Cons. D. 1. c. 5. de Adulteris, c. fin. b. t. L. fin. tit. 10. p. 1.* non tamen polluitur. 1. Si in tecto, Sacristia, campanili, vel extra januam fiat effusio. 2. Si in modica effundatur quantitate. 3. Non polluitur per distillationem, vel emissionem menstruorum, vel per seminis corrupti effusionem. 4. Si conjuges ad vitandum incontinentiæ periculum sibi mutuo debitum redderent: secus esset, si extra casum necessitatis hoc facerent. 5. Si non sit voluntaria seminis effusio: v. g. in somnis; vel etiam vigilia præster intentionem effluens. *Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 28. ex n. 43. Gonz. in c. 7. b. t. n. 7. Laer. lib. 6. p. 2. ex n. 279. 4.* polluitur Ecclesia, si in ea sepeliatur infidelis, etiam infans. *c. 27. c. 28. de Cons. D. 1.* Infans etenim non baptizatus non debet in Ecclesia sepeliri: nam in Ecclesiam nondum per baptismi januam est ingressus: quod si sepeliatur, polluitur Ecclesiam tenent. *Abb. Bonac. Dian. & alii*, quod tamen aliqui non improbabiliè negant cum *Ugolino*, quando autem infans adhuc in matris utero est, ut pars ejus licite cum ea sepelitur, quin ex hoc Ecclesia polluitur. *Gonz. in c. 7. b. t. n. 8.* nec sepultura Chatecumini in Ecclesia eam polluit, quia late potest dici fidelis. *Barb. de Potest. Episcop. alleg. 28. n. 53. 5.* Ecclesia polluitur, si in ea excommunicatus sepeliatur. *c. 7. b. t.* dum tamen sit vitandus, & ratio est, quia cum quibus vivis non communicavimus, etiam mortuis communicare non debemus: non tamen polluitur, si excommunicatus sit tolleratus ob contrariam rationem. *Gonz. in c. 7. b. t. n. 8. Barb. & alii*: quod si excommunicatus vitandus de facto sit in Ecclesia sepultus debet exhumari, si ejus ossa discerni possint ab ossibus aliorum fidelium, qui non fuerunt excommunicati. Si non possint discerni, omnia in pace requiescere sinantur, ne ob excommunicati culpam ossa servorum fidelium debita sepultura priventur. *c. 27. de Cons. D. 1.* Si possint discerni, exhumantur, & reconciliatur Ecclesia. Interdictum personaliter nequit in loco sacro sepeliri. *c. 20. de Sent. excom. in 6.* ac proinde si sepeliatur, debent ejus ossa exhumari: non tamen per ejus sepulturam polluitur Ecclesia, cum hoc in jure non exprimitur. Per alia crimina etiam atrociora, præter dicta, non polluitur Ecclesia nam hæc Lex, seu dispositio, utpote odiosa non debet ad non expressa extendi: *arg. c. 15. de Reg. jur.*

in 6. Azor in Instit. p. 2. lib. 9. q. 3. & alii contra *Hostiens.* & *alios*. Imò nec per crimina dicta polluetur, si sint occulta, dum talia maneat: quod si per evidentiam facti, vel condemnationem rei crimen confessi, vel de eo convicti, vel per probationem legitimam sint, vel fiant publica profecto polluitur Ecclesia: *arg. c. 5. de Adulter. Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 28. n. 37. Gonz. in c. 7. b. t. n. 7. & alii.* Et quamvis in *L. fin. tit. 10. p. 1.* videatur Ecclesiam reconciliandum est, etiamsi delictum sit occultum, non debet hoc de necessitate, sed tantum de consilio fieri, quia hoc tutius est. *Greg. Lop. ibid. V. Encubito.* Et quidem per hucusque dicta polluitur vel exccrat Ecclesia strictè talis, & non quilibet locus sacer, Ecclesia strictè talis est locus consecratus, vel benedictus ab Episcopo, & deputatus ad Divina communiter celebranda.

357 Ecclesia igitur polluta debet reconciliari, ut in ea possint Divina licite celebrari. *L. fin. tit. 10. p. 1.* aliter nequeunt celebrari Divina, aded ut etiamsi incepta Missa, ante consecrationem tamen polluitur Ecclesia, debeat Missa abruptim secus est, si post consecrationem polluitur. Et profecto reconciliari debet sumptibus eam violantis, vel profanantis, si sciat, quis sit, & possit: quod si nesciat, quis sit, vel non possit, reconcilianda erit sumptibus Parochianorum, & in omnium defectu, Episcopus suis sumptibus eam reconciliare debet. *Barbos. in c. 9. b. t. n. 2.* Quando Ecclesia est violata, seu polluta per infidelis sepulturam, debet prius ejus corpus foras eici, ut dictum est, & parietes, & tigna Ecclesie radi debent. *c. 28. de Cons. D. 1.* quando tantum est benedicta. Si est consecrata, sufficit iterum dealbari ad vitandum execrationem. Non reconciliatur præcisè Missæ celebratione, ut contra *San. V. Ecclesia, n. 19.* Quæ castro, tenet. *DD. ex c. 4. c. 9. b. t.* Nam cum ibidem apponatur modus, & forma Ecclesiam reconciliandi, nihil dicitur de reconciliatione per Missæ celebrationem, ac propterea talis modus gratis confictus censetur. *Laer. lib. 6. p. 2. n. 295.* Si ergo Ecclesia est consecrata, & violatur, debet reconciliari à proprio Episcopo, vel etiam ab alio Episcopo, de proprii tamen licentia: numquam verò à simplici Sacerdote: quia est actus Ordinis Episcopalis, quem sine privilegio Pontificis nequeunt simplices Sacerdotes exercere. *c. 9. b. t. L. fin. tit. 10. p. 1.* Superiores Regularium habent privilegium suas Ecclesias recon-

liandi. Quod si Ecclesia violata, seu polluta tantum sit benedicta, potest reconciliari per simplicem Sacerdotem, aspersione, scilicet aqua benedicta etiam sine licentia Episcopi. *t. fin. h. t. L. fin. tit. 10. p. 1.*

TIT. XLI

De Celebratione Missarum, & Sacramento Eucharistiae, & Divinis Officiis.

358 **E**ucharistia Graecè, Latine, significat gratiam optimam, seu gratiarum actionem. Est igitur Sacramentum, quatenus est signum visibile invisibilis gratiae: est Testamentum, quatenus est instrumentum authenticum Divinae voluntatis, & promissionis vitae aeternae: est Sacrificium, quatenus Deo offertur in agnitionem supremi ejus domini. Et quidem Eucharistia olim habuit plures figuras in Lege veteri, quarum praecipua fuit *Agnus Paschalis*. In Missa tamen comparatur Sacrificio Abel, Abrahæ, & Melchisedech. Signa quidem Eucharistiae sunt oblatio Melchisedech, respectu ejus, quod est Sacramentum tantum: manna respectu ejus, quod est res tantum, & Agnus Paschalis respectu ejus, quod est res, & Sacramentum. Profecto: Sacramentum tantum stat in materia, scilicet in pane, & vino. Res tantum est effectus hujus Sacramenti, scilicet, gratia. Res & Sacramentum est Corpus verum Christi Domini. *D. Thom. in 3. p. q. 73. art. 6.* & sanè inter omnia Sacramenta Legis veteris, & novae excellentissimum, Sacrosanctum, mirabile, venerandum, maximeque Divinum Sacramentum Eucharistiae habetur. Eucharistia namque dicitur, quia cum gratiarum actione offertur Aeterno Patri, principaliter quidem à Christo, à Sacerdote tamen ministerialiter. *Trid. sess. 22. de Sacrific. Missae, cap. 1. & 2.* Et licet hoc Sacramentum sit posterius baptismo in perceptione, est tamen prius in intentione, quin omnium Sacramentorum perfectio est: pluribus insuper nominibus Eucharistia indigitatur, sed frequentiora sunt sequentia: *Synaxis, convivium, sacrum convivium, panis Angelicus, Cena Dominica, memoriali Passionis, Hostia, Victimae, Viaticum, & alia, de quibus com. DD. Praeterea: Eucharistia est Sacrificium, & Sacramentum: quia Sacrificium pertinet ad primam Rubricae partem; quia Sacramentum ad secundam*

spectat. Et quando Eucharistia absolute dicitur, ut Sacramentum significatur, & sic aptè describitur: *Est Sacramentum continens sub specie panis, & vini, vel alterius eorum, Corpus, & Sanguinem Christi ad refectionem spiritualem animarum, Divinitus institutum. Joan. 6. Trid. sess. 13. de Euchar. cap. 2.* quatenus Sacrificium est, dicitur *Missae*, quod nomen Hebraeum est; teste Nebrissensi, à verbo *Missach*, quod oblatum significat, deductum. Vel sic dicitur à verbo *Mitto*: quia olim Cathedram ante oblatione dimittebantur, & fideles hodie dimittuntur, Sacrificio peracto, per illa verba: *Ite Missa est*, id est, ite, nam Hostia ad Coelos Missa est. *L. 58. tit. 4. p. 1. ibi: Missa tanto quiete deit, como cosa embiada. D. Thom. in 3. p. q. 83. art. 3. ad 9. ibi: Et propter hoc, etiam Missa nominatur, quia per Angelum Sacerdos preces ad Deum mittit, sicut Populus per Sacerdotem: vel quia Christus est Hostia nobis Missa à Deo. Unde & in fine Missae Diaconus in festis diebus Populum licentia, dicens: Ite Missa est, scilicet Hostia ad Deum per Angelum, ut scilicet, sit Deo accepta. Missa ergo est actio, qua ex institutione Christi Domini in memoriam Passionis ejus, panis, & vinum in ejusdem Corpus, & Sanguinem consecrantur, & sub eorum speciebus Deo offeruntur. Et est verum, & excellentissimum novae Legis Sacrificium. *Trid. sess. 22. can. 1.* superans omnia Legis veteris sacrificia; sed ut clarius hæc percipiatur materia, aliquid de Sacrificiis praenotare oportet.*

359 **Sacrificium** equidem in genere est oblatio Deo super altari facta in recognitionem domini, & Majestatis ipsius cum aliqua destructione, vel immitatione notabili, saltem moraliter rei oblate. Sacrificia enim apud omnes Gentes in usu fuerunt. Sic apud *Virgil. Aeneid. 2.* habetur: *Hanc pro Palladio moniti pro lumine laeso, effigiem statuere, nefasque triste piaret.* Sic etiam apud *Ovid. lib. 12. Metam.* Aggamenon filiam Dianae sacrificare intendit *Castumque datura cruorem stentibus ante aram stetit Iphigenia Ministris.* Deo etenim verò à tempore Abel sacrificia offerri ceperunt: & à Moyse cepit sacrificium Agni Paschalis. Sacrificium autem, vel est *cruentum*, in quo scilicet sanguis effunditur; vel *incruentum*, in quo non effunditur sanguis. Et quidem aliquando offerebatur aliquid animatum, ut bos, & dicebatur *Hostia*, vel *Victima*: aliquando, quid inanimatum, & solidum offerebatur, & dicebatur *immolatio*; aliquando offerebatur quid inani-

animatum, & liquidum, ut vinum, dicebatur *libamen*, quamvis saepe praedictae voces confundantur, & aliae pro aliis usurpentur. Sacrificium in Lege veteri ratione formae erat triplex. 1. quidem erat *Hostia pro peccato*, quae partim Sacerdoti tribuebatur, & partim comburebatur, offerebaturque ad obtinendam peccatorum remissionem: quod si offerebatur sacrificium pro peccato Populi, vel specialiter pro peccato Sacerdotis, totum comburebatur: & hoc sacrificium conveniebat statui poenitentium in satisfactionem peccatorum. 2. erat *Hostia pacifica*, quae offerebatur Deo, vel pro gratiarum actione, vel pro salute, & prosperitate offerentium; & quidem ex debito beneficii, vel accepti, vel accipiendi: & hoc convenit statui proficientium in impletionem mandatorum: & talis Hostia dividebatur in tres partes: una enim pars incendebatur ad honorem Dei, alia pars in usum Sacerdotum cedebat: tertia vero offerentibus applicabatur: ad significandum, quod salus hominis procedit à Deo, dirigentibus Ministris Dei, & cooperantibus ipsis hominibus, qui salvantur. 3. sacrificium *holocaustum* dicebatur, quasi *totum incensum*, in quo scilicet tota victima, pelle excepta, concremabatur, eratque sacrificium unice in honorem supremae Majestatis Divinae oblatum, & conveniat statui perfectionis in impletionem consiliorum, & idè totum comburebatur, ut sicut totum animal resolutum in vaporem, sursum ascendeat, ita etiam significaretur, totum hominem, & omnia, quae ipsius sunt, Dei dominio esse subjecta, & ei esse offerenda. His omnibus successit in Lege Graecae unicum Missae sacrificium, cujus caetera omnia figura erant. *Trid. sess. 22. de Sacros. Missae, c. 1. D. Thom. 1. 2. q. 102.* Ratione tamen finis quadruplex distinguitur sacrificium. 1. *Latreuticum*, quod purè ad Dei cultum. 2. *Eucharisticum*, quod specialiter in gratiarum actionem. 3. *Propitiatorium*, quod ad remissionem culpae, & poenae. 4. *Impetratorium*, quod ad aliquid à Deo obtinendum offertur. Holocaustum erat pro Latreutico: Hostia pacifica pro Eucharistico, & Impetratorio, Hostia tamen pro peccato, pro Propitiatorio. *D. Thom. 1. 2. q. 102. art. 3.* Missa verò est sacrificium Latreuticum, Eucharisticum, impetratorium, & propitiatorium, ac proinde omnibus Legis veteris sacrificiis superabundè æquivalens. *Trid. sess. 22. Can. 3.* Hinc effectus Missae sunt quatuor. 1. est Dei complacentia: siquidem Christus Dominus, qui est principalis offerens, & victima oblata per hoc sacrificium Deo exhibet perfectissimum Latra-

cultum, in quo Deus complacentiam habet, 2. est gratiarum solutio pro Dei beneficiis: nam beneficia Dei recognoscuntur cum oblatione hujus Hostiae pro debito gratiarum solvendo: & respectu horum effectuum, hoc sacrificium causat simpliciter infinitè in actu secundo: quia Deus infinitè, & summè sibi complacet in hoc sacrificio, & bonum infinitum pro gratis redditur. 3. est remissio peccatorum, quoad culpam, & poenam: diversimodè tamen: nam poenae remittuntur immediatè per applicationem satisfactionem Christi: peccata vero, saltem mortalia, non remittuntur immediatè, sed solum mediatè, quatenus Deus propter hoc sacrificium auxilia peccatoribus confert ad contritionem, & confessionem, ut hoc modo peccata delcantur. Sic ex *Trid. sess. 22. c. 2. & Can. 3. D. Thom. Suar. & alii.* 4. denique effectus est impetratio omnis generis beneficiorum, etiam temporalium, quatenus hæc ad aeternam salutem conducunt. Respectu horum effectuum, hoc sacrificium causat actu simpliciter finite: quia Deus illud non acceptat, nisi ad remissionem, & impetrationem actu finitas. Hinc est, quod pro eodem fine multiplicentur sacrificia, & plus pluribus, quam uno obtineatur, & minus prosit unum sacrificium pro pluribus, quam pro uno oblatum. *Lacr. lib. 6. p. 2. ex n. 45. Suar. & alii communiter.* Longiorum de his texere disputationem ad Theologos pertinet. Christus enim Dominus, qui in Cruce semel fuit victima cruenta, saepius in Missa victima incruenta offertur: imò & ipse est Minister principalis hujus sacrificii. *c. 1. de Sum. Trinit. ibi: Ipse Sacerdos est sacrificium Jesus Christus. Trid. sess. 22. de Sacrific. Missae, c. 2.* Sacerdos verò est secundarius hujus sacrificii Minister, qui personam Christi representans, Deo hoc sacrificium offert, & est quasi Vicarius Ecclesiae. Profecto hoc Missae sacrificium est idem numero cum sacrificio Crucis quoad substantiam rei oblate, & principalem offerentem: quia utrobique idem est principalis offerens, & victima oblata, nempe Christus: differunt tamen quoadmodum, tempus, locum, ritus, caeremonias, & alias circumstantias. *Trid. sess. 22. de Sacrific. Missae, c. 2. ait: Una enim, eademque est Hostia: idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui scipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa.* Et licet in sacrificiis Legis Veteris non sumeretur caro animalium, in hoc tamen sacrificio caro Christi offertur: quia oportet, quod veritas figuram excedat. Et merito quidem caro humana offertur. 1. quia ex eo, quod